

DREPTUL MEU

Cunoaște-ți drepturile și luptă pentru ele!

Nr. 9
29 septembrie 2007
Se distribuie gratuit

Primul ziar dedicat drepturilor omului în Republica Moldova

Pag. 2

În Moldova va fi instituită funcția de avocat al copilului

Pag. 3

Primăria Talmaza susține din fonduri proprii o clasă de copii romi

Pag. 4-5

Republica Moldova, deocamdată, nu este un stat democratic și modern

Pag. 7

Au dreptul polițiștii să debranzeze consumatorii de la conducta de gaze naturale?

DEȘI AU OBTINUT O RECOLTĂ BOGATĂ

Viticultorii n-au cui vinde strugurii

După ce au efectuat investiții considerabile în plantațiile de viță-de-vie, agricultorii se află în imposibilitatea de a comercializa strugurii. În condițiile climatice nefaste din anul curent, producătorii au obținut o roadă

bună la struguri, dar prețurile oferite de agenții economici și lipsa unei piețe favorabile de desfacere constituie impedimente în calea comercializării producției de struguri. Atât autoritățile centrale, cât și reprezentanții

Agenției vinicole „Moldova-Vin” afirmău înaintea demarării campaniei de recoltare că anul acesta vor fi recoltate cu 100 mii tone de struguri mai mult decât în anul precedent.

Pagina 6

EDITORIAL

Administrație publică competentă – un “drept” nerevendicat în Republica Moldova

NICOLAE FEDERIUC

Anul acesta, viticultorii au ajuns în prag de faliment, deși plantațiile de viță-de-vie nu au fost afectate de secetă. Producătorii de struguri au înregistrat o recoltă bună, dar nu au cui o vinde. Fabricile de vinuri le procură marfa la prețuri foarte mici sau refuză, în general, să achiziționeze struguri. Asta pentru că nici fabricile de vinuri nu o duc prea bine: au datorii imense încă din anul trecut atât față de furnizorii de materie primă, cât și față de băncile comerciale.

Criza vinului și, mai nou, a strugurilor a pus în dificultate o armată întreagă de angajați și proprietari, mii de familii au rămas fără o sursă importantă de întreținere. Și când te gândești că autoritățile moldovene, ani în șir, au încurajat propriii cetățeni să investească în viticultură și vinificație, asigurându-i că acesta este un domeniu profitabil. Ce fel de pronosticuri au făcut experții Guver-

nului, dacă nu au știut să prevadă problemele cu care se vor confrunta aceste domenii, căci problemele au apărut nu doar din cauza relațiilor conflictuale cu Federația Rusă, ci și a crizei vinurilor ce a cuprins tot continentul? De ce Guvernul nu a implementat proiecte care să-i ajute pe viticultori și vinificatori să se orienteze către alte activități odată ce strugurii și vinurile din Republica Moldova nu pot să-și găsească sau nu au o piață de desfacere?

Este ridicol să-i auzi pe guvernanți cum se tânguie că seceta din anul acesta, calamitatea naturală, a afectat grav agricultura și, în general, economia Republicii Moldova. De parcă în anii precedenți nu tot secetă a fost. Aproape în fiecare an, în Republica Moldova este secetă și în fiecare an agricultorii înregistrează pierderi și guvernanții plâng. Dar ce au întreprins autoritățile pentru a schimba situația, au desfășurat careva programe de achiziționare și instalare a sistemelor de irigare? Eu

cred că nici una, în mod sigur, care să fi avut succes.

„Republica Moldova este o țară agrară”, declară cu mândrie guvernanții, uitând să adauge că e și cea mai săracă țară din Europa. De ce după 16 ani de la declararea independenței Republica Moldova continuă să fie o țară agrară?

Toate aceste întrebări pot avea un singur răspuns: pentru că cetățenii din Republica Moldova sunt privați de un drept nescriș în legile țării și nici în actele internaționale, dreptul de a avea o conducere, o administrație de stat competentă. Toată Europa beneficiază de acest drept, dovadă e și faptul că statele europene duc un mod de viață mai bun decât noi. Numai noi – nu. Se spune că un drept care nu a fost revendicat nu este unul încălcat. Dacă e așa, atunci, în mod sigur, cetățenii Republicii Moldova, deocamdată, nu au revendicat dreptul la o administrație de stat competentă.

SCRISOAREA CITITORULUI

„Noi nu folosim liftul, dar suntem obligați să achităm taxa de utilizare”

Un locuitor din Chișinău s-a adresat la redacția „Dreptul Meu” pentru a ne întreba în ce măsură este legal să fie obligat să achite factura pentru utilizarea ascensorului, în cazul în care nu are nevoie de așa ceva. Alexei Bordeniuc (în imagine) ne informează că nu a folosit niciodată liftul, deoarece acesta este defect și nu oprește la etajul la care locuiește.

Solicitați de noi, specialiștii în domeniu au afirmat că „RE Chișinău” încalcă Legea privind drepturile consumatorului, deoarece, în astfel de cazuri, ei trebuie să încheie contracte individuale cu fiecare proprietar de apartament.

Citiți pagina 7

În toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotiri sociale, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

Articolul 3, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului

În Moldova va fi instituită funcția de avocat al copilului

UNICEF și Ambasada Suediei în Republica Moldova s-au angajat să susțină autoritățile moldovene în procesul de instituire a funcției de avocat al copilului. Scopul instituirii acesteia va fi sensibilizarea opiniei publice din Moldova asupra drepturilor copiilor, care deseori sunt încălcate.

Potrivit avocatului copilului din Suedia, Lena Nyberg, un avocat special pentru drepturile copiilor poate fortifica protecția drepturilor copiilor și oferi un imbold în vederea respectării acestora. „Este foarte important ca toate deciziile referitoare la drepturile copiilor să fie luate din perspectiva lor. De cele mai multe ori însă, acestea sunt luate din perspectiva adulților. Totodată, această funcție o să pună accent pe situația copiilor din Republica Moldova și pe respectarea drepturilor lor”, a precizat Lena Nyberg în cadrul unei „mese rotunde”, organizată în incinta Parlamentului, la începutul lunii septembrie.

În opinia reprezentantului UNICEF în Republica Moldova, Ray Virgilio Tores, persoana care va deține această

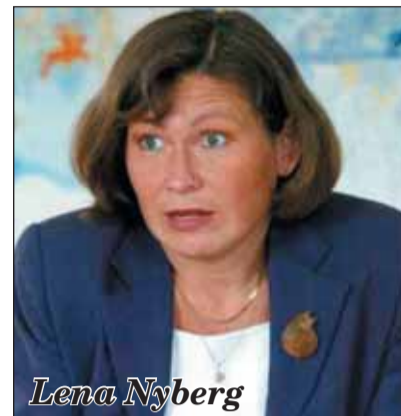
funcție va trebui să asigure ca deciziile care vor fi aprobate în raport cu copiii să reprezinte interesul superior al acestora. Totodată, cooperarea dintre Republica Moldova și Suedia va implica, anual, acordarea unei asistențe în valoare de peste 11 milioane de euro.

Potrivit președintelui Comisiei parlamentare pentru drepturile omului, Ștefan Secăreanu, Republica Moldova trebuie să-și onoreze angajamentele pe care și le-a asumat în domeniul protecției drepturilor copilului, în conformitate cu Convenția internațională pentru

drepturile copilului. „Pentru instituirea funcției de avocat al copilului a fost creat un grup ad-hoc, condus de vicepreședintele Parlamentului, Maria Postoioco. Funcția de avocat al copilului o să fie încadrată, până la urmă, în cadrul Centrului pentru drepturile omului, ca o entitate separată, asistată de un serviciu specializat”, a precizat Ștefan Secăreanu, potrivit căruia noua funcție va fi instituită cât se

Statele părți vor asigura în toată măsura posibilului supraviețuirea și dezvoltarea copilului.

Articolul 6, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului

Lena Nyberg

poate de repede, deoarece este o necesitate stringentă a Republicii Moldova.

Potrivit raportului privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova, în anul 2006, cel mai des au fost încălcate drepturile copiilor orfani, copiilor instituționalizați și copiilor care nu au acces la serviciile de educație preșcolară sau la serviciile de sănătate.

VICTOR TĂNASE

Refugiații din Moldova își așteaptă actele de identitate de mai bine de cinci ani

Refugiații din Republica Moldova afirmă că sunt discriminați de către autorități, care refuză să le acorde statutul de refugiat de mai bine de cinci ani de la depunerea cererii. De asemenea, refugiații reclamă că nu au primit ajutoare umanitare de trei luni.

Reprezentanții Asociației Refugiaților din Moldova afirmă că solicitanții statutului de refugiat trebuie să-l primească, de jure, după șase luni de la depunerea cererii. Solicitând azil în Moldova însă, refugiații nu mai pot cere acest drept în altă țară, indiferent dacă solicitarea le-a fost sau nu acceptată în Moldova. Refugiații cărora li s-a refuzat recunoașterea statutului de refugiat nu dispun de niciun document și, din această cauză, nu se pot deplasa pe teritoriul țării sau peste hotare.

Solicitat de noi, președintele Asociației Refugiaților din Moldova, Hamid Asim, a declarat că se preconiza, după mai multe insistențe la Guvern, Președinție și Parlament, ca Ministerul Dezvoltării Informaționale să le elibereze refugiaților actele de identitate. „Dacă autoritățile nu ne vor elibera buletine de identitate și pașapoarte în cel mai apropiat timp, vom apela la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO) și vom cere despăgubiri morale”, a spus Hamid Asim.

Fiecare refugiat din Moldova primește din partea Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați un ajutor lunar în mărime de 600 de lei. În realitate însă, banii ajung la doar 30 la sută dintre ei.

În Republica Moldova au fost depuse 1000 de cereri pentru acordarea statutului de refugiat și doar 232 de persoane au obținut acest statut. Aceste persoane provin din 30 de țări. Legea cu privire la refugiați a fost adoptată în Republica Moldova în 2002.

TATIANA CORCEBAȘ

DREPTUL MEU

REDACTOR-ȘEF:

Sergiu PRAPORȘCIC

COORDONATOR DE EDIȚIE:

Petru CHIȚANU

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Nicolae FEDERIU, Alex LUCA, Alexei LUNGU, George IOSIP, Virginia ROȘCA, Victor TĂNASE, Tatiana ONICA

FOTOREPORTER:

Andrei COJOCARU

DESIGNER:

Petru PASCARU

STILIST:

Liliana STEGĂRESCU

PICTOR:

Margareta CHIȚCĂȚI

SUSȚINUT DE:

Proiectul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Republica Moldova „Susținere în implementarea Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului”

FINANȚAT DE:

Cooperarea Austriacă de Dezvoltare

Austrian Development Cooperation

ADRESA:

MD-2012, Chișinău, str. Sfatul Țării, 16

Tel.: 23-53-86

E-mail: dreptul_meu@yahoo.com

Editat în limba română și rusă

Tiraj:

Ediția de l. română: 20000 ex.

Ediția de l. rusă: 10000 ex.

TIPAR: Tipografia PRAG-3. Com.: 1270

Se distribuie gratuit

Opiniile exprimate în acest Ziar nu reflectă neapărat opiniile oficiale ale Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova și ale Cooperării Austriece de Dezvoltare.

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) reprezintă rețeaua globală de dezvoltare a Națiunilor Unite, care promovează schimbarea și conectează țările la informații, experiența și resursele necesare pentru a ajuta oamenii să-și construiască o viață mai bună.

Proiectul PNUD „Susținere în implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului (PNADO) în Republica Moldova”

anunță
CONCURSUL PENTRU CEA MAI REUȘITĂ PROMOVARE A DREPTURILOR OMULUI ÎN MASS-MEDIA

Acest concurs este adresat reprezentanților mass-media care au promovat drepturile omului pe parcursul anului 2007. La concurs pot participa:

- jurnaliști,
- reporteri netitulari,
- Posturi TV locale și naționale,
- Posturi de radio locale și naționale,
- Ziare locale și naționale,
- Agenții de presă locale și naționale,
- Portaluri informaționale, înregistrate cu statut de publicații periodice.

Condițiile de participare la Concurs sunt specificate în **Regulamentul concursului**, care poate fi preluat de pe pagina Web a Proiectului (www.hr.un.md) sau solicitat prin e-mail la adresa: violeta.frunze@un.md.

Premiile concursului:

- Premii pe secțiuni: între 100 și 750 dolari SUA.
- Marele premiu: 1000 dolari SUA.
- Mențiuni și premii speciale.

Premiile vor fi acordate de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Programul Comun al ONU pentru HIV/SIDA (UNAIDS), Organizația Internațională pentru Migrație (OIM Moldova) și alte organizații interesate de promovarea drepturilor omului în Republica Moldova.

La concurs vor fi prezentate doar materiale publicate și/sau difuzate pe parcursul anului 2007.

Conținutul dosarului:

1. **presă:** până la 3 articole de investigație sau 5 materiale (articole, reportaje, interviuri); **agenții de presă și portaluri informaționale cu statut de publicații periodice:** până la 10 materiale informative (știri, reportaje, interviuri);
2. **TV:** până la 5 emisiuni sau 5 reportaje;
3. **radio:** până la 5 emisiuni sau 5 reportaje;
4. Curriculum Vitae al candidatului.
5. Alte materiale pe care le considerați relevante.

Data limită de depunere a dosarelor este luni, 15 octombrie 2007, orele 18.00. Dosarele se vor depune într-un plic sigilat (cu mențiunea "Concurs mass-media"), prin poștă sau prin depunere personală, la adresa:

PNUD Moldova, Proiectul "Susținere în implementarea Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova"
str. Sfatul Țării, 16, bir. 3, MD 2012 Chișinău, Republica Moldova

Rezultatele concursului se vor face publice în cadrul **Galei de premiere în domeniul drepturilor omului**, care se desfășoară tradițional la 10 decembrie, Ziua Internațională a Drepturilor Omului.

Pentru informații suplimentare ne puteți contacta la nr. (022) 232523 sau prin e-mail la adresa violeta.frunze@un.md.

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) reprezintă rețeaua globală de dezvoltare a Națiunilor Unite, care promovează schimbarea și conectează țările la informații, experiența și resursele necesare pentru a ajuta oamenii să-și construiască o viață mai bună.

Proiectul PNUD „Susținere în implementarea Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului (PNADO) în Republica Moldova”

anunță
CONCURSUL PENTRU CEA MAI REUȘITĂ ACȚIUNE DE APĂRARE ȘI PROMOVARE A DREPTURILOR OMULUI

Acest concurs este adresat organizațiilor non-guvernamentale, grupurilor de inițiativă, persoanelor fizice care au promovat și apărut drepturile omului în Republica Moldova pe parcursul anului 2007.

Sunt eligibile acțiunile care au avut rezultate cuantificabile și demonstrabile și care vizează:

- promovarea unor valori, drepturi (de ex. informare și educare în domeniul drepturilor omului, accesul persoanelor și familiilor dezavantajate la servicii și prestații sociale; prevenirea infecțiilor cu HIV și discriminării persoanelor purtătoare de virus etc.);
- identificarea și prevenirea încălcării unor drepturi (de ex. dreptul la un mediu sănătos; dreptul la sănătate; drepturile consumatorului; drepturile pacienților; drepturile defavorizaților; drepturile minorităților; drepturile persoanelor cu handicap etc.);
- reflectarea unei probleme sociale (de ex. poluarea mediului înconjurător; combaterea migrației ilegale și a traficului de ființe umane; prevenirea violenței asupra copiilor și neglijarea lor, inclusiv în contextul migrației; sensibilizarea populației față de persoanele afectate de HIV/SIDA etc.);
- prestarea serviciilor și îmbunătățirea situației unui grup de beneficiari anume (de ex. victime ale traficului de ființe umane; profilaxie, îngrijire și suport persoanelor infectate cu HIV/SIDA etc.);
- adoptarea sau modificarea unor acte normative (legi, decazi ale consilierilor locale etc.) care implică un contribuț la o schimbare pozitivă a unei situații;
- alte acțiuni care au avut ca scop asigurarea, protecția sau promovarea drepturilor omului.

Condițiile de participare la Concurs sunt specificate în **Regulamentul concursului**.

Premiile concursului:

- Premii pe secțiuni: între 100 și 750 dolari SUA.
- Marele premiu: 1000 dolari SUA.
- Mențiuni și premii speciale.

Premiile vor fi acordate de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Programul Comun al ONU pentru HIV/SIDA (UNAIDS), Organizația Internațională pentru Migrație (OIM Moldova) și alte organizații interesate de promovarea drepturilor omului în Republica Moldova.

Conținutul dosarului:

1. **formularul** de aplicare completat, redactat electronic sau la mașina de scris;
2. copia certificatului de înregistrare (pentru organizații);
3. CV-ul candidatului (ONG, grup de inițiativă, persoană fizică) și ale persoanelor-cheie implicate în realizarea acțiunii;
4. dovezi care atestă rezultatele, impactul acțiunii realizate (publicații, fotografii, înregistrări video, audio, articole din presă, acorduri de parteneriat, scrisori din partea beneficiarilor etc.);

*Regulamentul concursului și formularul de aplicare pot fi preluate de pe web site-ul Proiectului PNUD (www.hr.un.md) sau solicitat prin e-mail la adresa: violeta.frunze@un.md.

Data limită de depunere a dosarelor este luni, 15 octombrie 2007, orele 18.00. Dosarele se vor depune într-un plic sigilat (cu mențiunea "Concurs ONG"), prin poștă sau prin depunere personală, la adresa:

PNUD Moldova, Proiectul "Susținere în implementarea Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova"
str. Sfatul Țării, 16, bir. 3, MD 2012 Chișinău, Moldova.

Rezultatele concursului se vor face publice în cadrul **Galei de premiere în domeniul drepturilor omului**, care se desfășoară tradițional la 10 decembrie, Ziua Internațională a Drepturilor Omului.

Pentru informații suplimentare ne puteți contacta la nr. (022) 232523 sau prin e-mail la adresa violeta.frunze@un.md.

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) reprezintă rețeaua globală de dezvoltare a Națiunilor Unite, care promovează schimbarea și conectează țările la informații, experiența și resursele necesare pentru a ajuta oamenii să-și construiască o viață mai bună.

Proiectul PNUD „Susținere în implementarea Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova”

anunță lansarea
PROGRAMULUI DE GRANTURI MICI (PGM-2007)

Scopul PGM-2007 este de a acorda finanțare organizațiilor non-guvernamentale în vederea dezvoltării de abilități necesare pentru promovarea, apărarea și monitorizarea respectării drepturilor omului, astfel contribuind la implementarea prevederilor Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova și, ca rezultat, la îmbunătățirea situației în domeniul drepturilor omului la nivel local și național.

Programul de Granturi Mici se adresează organizațiilor non-guvernamentale naționale și locale care demonstrează capacități consolidate în administrarea proiectelor în domeniul drepturilor omului.

Finanțarea va fi acordată proiectelor care răspund cel mai bine unuia din cele două domenii de operare al PGM-2007:

1. **promovarea drepturilor**, încălcarea cărora în Republica Moldova comportă un caracter frecvent;
2. **monitorizarea implementării** prevederilor Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului, respectării drepturilor anumitor categorii de persoane etc.

Valoarea finanțării care poate fi acordată pentru un proiect variază între 1.000 și 7.000 dolari SUA.

Durata de implementare a proiectului nu va depăși 9 luni.

Condițiile de participare la PGM-2007 sunt specificate în **Ghidul solicitantului de finanțare**.

Conținutul dosarului:

- Cererea de finanțare;
- Copia certificatului de înregistrare a organizației;
- Copia Statutului organizației;
- Acordurile de Parteneriat (dacă sunt) semnate și stampilate de părți;
- CV-uri ale coordonatorului de proiect, contabilului și ale personalului cheie implicat în proiect;
- CV-unile experților și acordul în scris a acestora privind implicarea în realizarea activităților proiectului;
- dovezi ale activității organizației (rapoarte de activitate, materiale elaborate, buletine, pliante, articole în ziare etc.);
- alte materiale pe care le considerați relevante.

*Cererea de finanțare și Ghidul solicitantului de finanțare pot fi preluate de pe web site-ul Proiectului PNUD (www.hr.un.md) sau solicitate prin e-mail la adresa: violeta.frunze@un.md.

Data limită de depunere a dosarelor este vineri, 26 octombrie 2007, orele 18.00. Dosarele se vor depune într-un plic sigilat (cu mențiunea "PGM-2007"), prin poștă sau prin depunere personală, la adresa:

PNUD Moldova, Proiectul "Susținere în implementarea Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului"
str. Sfatul Țării nr. 16, bir. 3, MD 2012 Chișinău, Republica Moldova

Pentru informații suplimentare ne puteți contacta la nr. (022) 232523 sau prin e-mail, la adresa violeta.frunze@un.md.

ȘI TU POȚI

Primăria Talmaza susține din fonduri proprii o clasă de copii romi

Primarul satului Talmaza, din raionul Ștefan Vodă, Vladimir Pleșca, a înființat, din contul primăriei, o clasă de elevi de etnie romă. Inițiativa primarului de a înființa o clasă de romi a venit după ce a constat că acești copii nu frecventează școala și nici măcar nu sunt luați în evidență de Direcția raională de învățământ. Vladimir Pleșca a înaintat mai multe demersuri Ministerului Educației și Tineretului, prin care îi solicita să finanțeze școlarizarea acestor copii, care însă, nu s-au încununat cu succes. Astfel, primarul din Talmaza a dispus ca românii să fie școlarizați din bugetul primăriei. În acest an, acești copii au trecut în clasa a treia.

Potrivit datelor recensământului general al populației din Republica Moldova, realizat în perioada 5-12 octombrie 2004, în satul Talmaza, raionul Ștefan Vodă, numărul populației de etnie romă constituia 139 de persoane.

În cadrul unei ședințe ordinare a Consiliului raional Ștefan Vodă, privind numărul de copii școlarizați și neșcolarizați din raion, primarul satului Talmaza, Vladimir Pleșca, a constatat cu surprindere că, potrivit datelor Direcției raionale de învățământ, în luna septembrie a anului 2005, în Ștefan Vodă nu exista nici un copil neșcolarizat.

La întrebarea câți copii de etnie romă frecventează școala, fostul șef al Direcției raionale de învățământ Ștefan Vodă a răspuns că acești copii nu sunt incluși în acest raport, deoarece „ei toți și așa nu umblă la școală”.

Știind că numai în Talmaza există câteva zeci de copii de etnie romă care nu frecventează școala, primarul Vladimir Pleșca a solicitat autorităților raionale să finanțeze înființarea unei clase unde să fie înscrși exclusiv copii romi. Deoarece administrația raională a refuzat să ofere finanțare în acest sens, primarul de Talmaza a adresat câteva demersuri Ministerului Educației și Tineretului prin care prezenta argumentele care justificau înființarea acestei clase. Și de această dată, acțiunile primarului nu s-au încununat de succes. Cei de la minister își argumentau refuzul prin faptul că nu există fonduri și că în programul de învățământ nu sunt prevăzute astfel de cheltuieli.

După mai multe demersuri fără succes, Vladimir Pleșca a decis să școlarizeze românii din contul primăriei Talmaza. În cadrul unei ședințe a Consiliului local, el a propus ca din bugetul primăriei să fie alocați banii necesari pentru întreținerea unei clase și salarizarea unui profesor de clase primare.

Zis și făcut. Astfel, în toamna anului 2005, la școala din Talmaza a fost înfiin-

țată prima clasă, unde au fost înscrși 11 copii, toți de etnie romă. Elevii erau de vârste diferite: de la 7 până la 12 ani.

Romii din Talmaza au oferit un adevărat spectacol de Ziua internațională a romilor

De Ziua internațională a romilor, la Talmaza a fost organizată o adevărată sărbătoare. Copiii au dansat, au cântat, au recitat poezii și s-au bucurat de o atenție specială din partea colegilor moldoveni, a profesorilor și chiar a primarului însuși.

„Mie îmi place școala, iar când voi crește mare am să mă fac fotbalist”, a spus Lilian. Un alt băiat mai ambițios, Sergiu, care încă nu a atins vârsta la care să meargă la școală, de altfel, unul dintre cei mai activi dansatori, a afirmat că nu știe dacă va merge la școală, dar cu siguranță va învăța o meserie, „dacă este așa ceva, cea de fotbalist sau dansator”. Nicolae Bodărlan spune că el va deveni luptător când va crește mare, iar la școală îi place cel mai mult citirea. „Eu vreau să devin jurnalist”, declară Veronica. Chiar dacă la școală îi place mai mult matematica, ea spune că preferă această meserie deoarece jurnaliștii „sunt deștepti”. Ea s-a interesat cum va putea să dea la facultate dacă la Talmaza nu este așa ceva, ci doar 11 clase. Marian, și el cu ambiții de viitor să devină fotbalist, spune că ei vor face o echipă de fotbal la Talmaza, care va fi cea mai bună din Moldova. Oxana, de 14 ani, spune că mama a convins-o să meargă la școală, chiar dacă este mai mare decât alți colegi din clasa I. Ei îi place citirea și vrea să ajungă dansatoare. Vasile, zis și Șreck, spune că vrea să ajungă un mare artist.

Micuții romi au mai spus că se înțeleg bine cu colegii moldoveni și nu se

Vladimir PLEȘCA, primarul satului Talmaza

simt marginalizați, joacă fotbal împreună și sunt prieteni.

Vladimir Pleșca: „Este incorect să-i discriminăm pe acești copii”

Când m-am uitat în baza lor de date, am văzut că la Talmaza sunt doar doi copii neșcolarizați. Mi s-a părut extrem de discriminatoriu acest lucru, când eu știam că la Talmaza locuiesc peste 100 de familii de romi, mulți copii ai acestora nefiind școlarizați. Autoritățile moldovene consideră că românii nu trebuie luați în evidență și trimiși la școală, doar pentru simplul fapt că sunt romi. Este incorect să-i discriminăm pe acești copii. De multe ori, din cauza noastră, pentru că nu-i ajutăm să-și facă

un drum în viață, ei sunt marginalizați. Am spus că acești copii vor învăța, chiar dacă nimeni din administrațiile centrale nu au dorit să se implice. Sunt gata să suport din bugetul primăriei toate cheltuielile necesare pentru educarea lor, ca ei să aibă un viitor. Nu mă miră faptul că nici cei de la raion și nici cei de la minister nu și-au oferit susținerea în acest sens. Este evident că ei nu sunt informați despre situația reală din învățământ și acest lucru se întâmplă din cauza ireponsabilității funcționarilor raionali, care duc evidența copiilor”.

Ion Dumnică:

„Copiii romi trebuie stimulați să nu neglijeze școala”

Actualmente, sărăcia prezentă în cadrul comunităților rome este cauzată de nivelul înalt al șomajului, care este generat de analfabetismul prezent atât la maturi, cât și la copii. De aceea, principala sursă de „venit” la romi o constituie cerșitul. În această activitate sunt antrenați, în mare parte, copiii, care nefiind școlarizați, cu timpul devin șomeri analfabeți ca și părinții lor. Ruperea acestui cerc vicios educație - șomaj - sărăcie nu are sorți de izbândă, atât timp cât copiii romii vor neglija școala. Principalul mijloc care ar stimula ridicarea nivelului educațional la copiii romi ar fi prezența unor personalități rome, care, prin cunoștințele acumulate, ar demonstra o cale viabilă de a trece peste impasul creat de sărăcie. Însă cum astăzi „banii sunt la putere” și „cei care îi posedă”, de multe ori, sunt departe de a fi un model creat de procesul educațional, românii rămân la

părerii lor arhaice, care și-a demonstrat viabilitate pe parcursul unei perioade îndelungate - „ca să faci bani, nu-ți trebuie carte”. De aceea, părinții copiilor romi deseori recurg la stoparea procesului educațional și își trimit odraslele să câștige bani prin cerșit la Moscova, deoarece această activitate a devenit, în ultimul timp, profitabilă. O soluție care se cere din partea guvernanților ar fi stoparea exodului masiv al copiilor romi peste hotarele țării, mai ales în perioada

Ion DUMNICĂ, doctor în politicologie, vicepresedintele Asociației obștești „Tarnă-rom”

procesului educațional primar obligatoriu (septembrie-mai). Pe de altă parte, nimeni nu poate impune pe cineva să învețe, fără a-i asigura un viitor stabil în baza cunoștințelor acumulate. Astfel, în prezent, este atestată o neglijare dublă, în ceea ce privește școlarizarea copiilor romi. În primul rând, copiii romi, împreună cu părinții lor, se instrăinează în mod conștient de procesul educațional, în al doilea rând, guvernarea locală și cea centrală nu găsește soluții pentru a stimula accesul și prezența romilor la studii, merită a fi apreciate, cel puțin pentru faptul că primarul satului Talmaza, Vladimir Pleșca, se gândește la viitorul acestor copii, care, fără „puțină carte”, ar deveni „mult mai sumbru”.

Încercările unor funcționari de a stimula accesul și prezența romilor la studii, merită a fi apreciate, cel puțin pentru faptul că primarul satului Talmaza, Vladimir Pleșca, se gândește la viitorul acestor copii, care, fără „puțină carte”, ar deveni „mult mai sumbru”.

NICOLAE FEDERIUC

Orice deosebire, excludere, limitare sau preferință care, fiind întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau de alt ordin, origine națională sau socială, condiție economică sau naștere, are ca scop sau ca efect să anuleze sau să împiedice egalitatea de tratament în învățământ și mai ales să lipsească o persoană sau un grup de accesul la educația de orice tip și orice nivel, să le limiteze la un nivel inferior de educație, să mențină pentru ele sisteme sau instituții separate de educație, afară de cazul în care asemenea sisteme sau instituții sunt permise într-o țară, pentru motive lingvistice sau religioase, și sunt facultative.

Convenția UNESCO pentru lupta împotriva discriminărilor în domeniul învățământului

Interviu

1. Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

2. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 20, Accesul liber la justiție, Constituția Republicii Moldova

Republica Moldova, deocamdată, nu

Interviu cu Ștefan Secăreanu, președinte al Comisiei parlamentare pentru drepturile omului

- *Simțiți pericolul nesiguranței... Asta ca să abordați problema din cea de-a doua poziție, de om de rând...*

- Cu toate acestea, nu suntem credibili. Consiliul de cooperare RM - UE, întrunit la Luxemburg, la 19.06.2007, a constatat clar că drepturile omului în Republica Moldova reprezintă unul din cele „5 domenii cruciale” unde sunt înregistrate regrese și în care autoritățile naționale „trebuie să-și dubleze eforturile”. În același timp, Consiliul Europei, prin comisarul pentru Drepturile Omului, Thomas Hammarberg, care ne-a vizitat țara în luna mai a.c., atenționează autoritățile moldovene asupra mai multor probleme la care rămânem reștanțieri.

Corupția din sistemul judecătoresc – un fenomen foarte răspândit în R. Moldova

- *Care ar fi acestea?*

- În primul rând, este vorba de sistemul judiciar. Mai bine zis, de corupția din acest sistem, de influența asupra judecătorilor, fenomen răspândit pe larg la noi, de transparența procesului de selectare, numire și promovare a judecătorilor, de excluderea participării procurorilor în procesele civile și neadmiterea redeschiderii cazurilor penale, de introducerea corespunzătoare a justiției juvenile, de adoptare a unui mecanism eficient de implementare a deciziilor judecătorești etc. În al doilea rând, suntem avertizați asupra gravelor violări ale drepturilor omului din cauza practicilor vechi, sovietice, din activitatea poliției.

- *S-a reformat poliția noastră sau doar a schimbat uniforma de milițian?*

- Aici e buba! S-a schimbat doar uniforma. Vă aduc doar un singur exemplu. Anul acesta, la 10 ianuarie, după ce am fost sesizat asupra reținerii abuzive de către reprezentanții Direcției Misiuni Speciale din cadrul Ministerului de Interne a primarului s. Hârbovăț, rn. Aneții Noi, am solicitat ministrului Gheorghe Papuc actul care reglementează activitatea, atribuțiile și responsabilitățile acestei structuri. Mi s-a răspuns, sec și sfidător, că Regulamentul respectiv „este atribuit la informațiile protejate de stat în domeniul activității operative de investigații”, dându-mi-se de înțeles că nu sunt tocmai persoana potrivită care ar avea acces la documentul în cauză. Deși Legea cu privire la secretul de stat și Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în organele puterii legislative, executive, juridice, organele administrației publice locale, întreprinderile, instituțiile și organizațiile Republicii Moldova, adoptat de Guvern la 18.09.1995, reglementează accesul persoanelor cu funcții de răspundere și al cetățenilor la secretul de stat, Ministerul de Interne, contrar prevederilor legale și bunului-simț, nu a dat curs solicitării subsemnatului. Am cerut sprijinul

președintelui Parlamentului, Direcției Juridice a Aparatului Parlamentului în acest sens. Mi s-a confirmat prin acte doveditoare că președintele Comisiei parlamentare pentru drepturile omului are împuterniciri să controleze cum se respectă drepturile omului pe teritoriul Republicii Moldova și, prin urmare, are acces la „informațiile de importanță deosebită și la informațiile strict secrete”, iar Ministerul de Interne „nu era în drept să refuze prezentarea Regulamentului Direcției Misiuni Speciale la solicitarea președintelui Comisiei pentru drepturile omului?”. Am interplat din nou MAI. Nimic. Beton armat. Mai târziu, cu ajutorul avocaților, instanța

- Și atunci, și acum m-am simțit umilit, am trăit sentimentele și dezamăgirile pe care le încercă în asemenea situații un cetățean simplu, care este nevoit să înfrunte zilnic o groază de nedreptăți. De aici și plângerile care vin cu duimul la Comisia noastră, la Centrul pentru Drepturile Omului, de aici și numărul impresionant de sesizări și dosare la CEDO. Omul își pierde total încrederea în instituțiile statului, care au datoria să-i facă dreptate, să-l protejeze. Din poziția lui, a cetățeanului simplu, în condițiile Republicii Moldova, drepturile și libertățile fundamentale sunt doar vorbe goale. Un șir de instituții ale statului, printre care Ministerul de Interne, dar și Procuratura, responsabile direct de protecția acestor valori, au rămas nereformate, structuri ermetizate, netransparente, care activează prin metode depășite. Câtă vreme nu vom reforma aceste structuri, nu vom putea spune că în țara noastră se respectă drepturile cetățenești și nu vom putea câștiga respectul și credibilitatea pe plan extern.

Sistemul penitenciar – un conglomerat de probleme grave

- *Înțeleg că cele mai mari rezerve din partea organizațiilor internaționale sunt la capitolele justiției și activitatea poliției...*

- Consiliul Europei ne atrage atenția, pe lângă un șir de neîmpliniri pe care le avem, să zicem, în legătură cu funcționarea partidelor politice, a ONG-urilor, a avocaților parlamentari, cu eradicarea cenzurii în mass-media, mai ales la TV și Radio național, cu situația romilor, a educației în rândul minorităților etnice, în legătură cu condițiile vitrege în care s-a pomenit o parte a pensionarilor și minorilor, în legătură cu implementarea justiției juvenile etc., etc., și asupra gravelor probleme cu care se confruntă sistemul penitenciar. Suntem îndemnați să întreprindem acțiuni hotărâte și urgente pentru ameliorarea condițiilor în instituțiile de detenție preventivă și închisori în conformitate cu standardele europene. În primul rând, prin reducerea suprapopulării lor. Suntem, de asemenea, chemați să asigurăm dreptul la avocați pentru deținuți. Aici este vorba de remunerarea adecvată a avocaților din oficiu și excluderea plăților din partea deținuților. Ar trebui ca Guvernul să identifice posibilități reale de majorare a salariilor colaboratorilor sistemului penitenciar, să se acționeze energic în vederea prevenirii detenției ilegale de lungă durată, precum și pentru îmbunătățirea asistenței medicale acordate deținuților, inclusiv prin salarii mai bune pentru medici, echipament medical performant și un număr mult mai mare de psihologi în instituțiile penitenciare. Este imperios necesar să se în-

„Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea sa”.

Articolul 3, Declarația Universală a Drepturilor Omului

- *L-a eliberat pe primarul respectiv, care, bineînțeles, reprezenta un partid de opoziție și strica socotelile unora înaintea alegerilor locale din 3 iunie.*

Ministerul de Interne a sfidat chiar și instanța de judecată

- *Altfel zis, a fost un dosar la comandă...*

- Am aflat mai târziu că Ministerul de Interne a sfidat chiar și instanța de judecată care i-a cerut același Regulament al Direcției Misiuni Speciale. Nu știu dacă misterioasa Direcție are, în general, împuterniciri de urmărire penală. Asta doream să afl și instanța, probabil, același lucru urma să-l precizeze. Trebuie să se cunoască dacă respectiva structură a MAI include și ofițeri de urmărire penală și dacă aceștia acționează în conformitate cu Codul de procedură penală. Sunt lucruri care trebuie să fie transparente. Regulamentul în cauză trebuie să fie unul public, nu înțeleg sensul secretizării lui.

Ministerul de Interne și Procuratura au rămas nereformate

- *Știm că la insistențele dumneavoastră instanța a „desecretizat” niște acte ale Curții de Conturi...*

- *Dacă ar fi să faceți o apreciere generală a situației privind respectarea drepturilor omului, care ar fi constatările dumneavoastră: sunt sau nu sunt respectate drepturile omului în Republica Moldova?*

- Voi încerca să răspund la întrebare, dacă îmi permiteți, abordând problema sub două aspecte: primul - în calitate de persoană oficială și al doilea - ca cetățean de rând.

Ca președinte al Comisiei parlamentare care are în vizor acest domeniu sensibil și coordonator național al Proiectului PNUD „Susținere în implementarea Planului Național de Acțiuni în domeniul drepturilor omului din Republica Moldova”, aș putea afirma că gradul de respectare a drepturilor omului la noi este direct proporțional cu gradul de desfășurare a reformelor sau cu cel de schimbare care are loc, inclusiv de schimbare a mentalității. Altfel spus, este vorba de măsura în care cei care exercită actul de guvernare, dar și societatea, în general, realizează importanța acestor valori. Pentru că drepturile și libertățile fundamentale ale fiecărui membru al societății reprezintă întâi și întâi valori supreme, morale sau politice, care trebuie ocrotite. Acestea se constituie într-o adevărată instituție constituțional-juridică indispensabilă oricărui stat democratic și modern.

- *Am putea înțelege că Republica Moldova nu este un stat democratic și modern?*

- Deocamdată, aceste noțiuni sunt niște sloganuri la noi. Unii le trântesc, alții le revendică. Este una să declari, sus și tare, devotamentul față de cursul strategic spre „integrarea europeană” și „valorilor universale” și este cu totul altceva să demonstrezi acest devotament. În plan legislativ, am putea spune că totul e OK! Avem Constituție care cuprinde obligațiile interne ale țării noastre în domeniul drepturilor omului. Titlul al doilea din Legea Fundamentală include, practic, toate drepturile și libertățile recunoscute de comunitatea internațională și consfințite într-o serie de acte le-

gislativ naționale. Tot Constituția stipulează clar că toate prevederile din Legea Fundamentală cu privire la drepturile și libertățile fundamentale sunt interpretate și aplicate în conformitate cu Declarația Universală a Drepturilor Omului și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Treptat, în cadrul reformei legislative, sunt eliminate neconcordanțele dintre legislația națională și cea internațională cu privire la drepturile omului. Avem un nou Cod penal și un nou Cod de procedură penală, ambele adoptate de Parlament încă în 2003, care prevăd responsabilități pentru crimele săvârșite împotriva vieții și sănătății, libertății, onoarei și demnității, împotriva drepturilor politice, sociale și altor drepturi constituționale ale persoanei, împotriva familiei și minorilor, pentru crimele împotriva justiției. Tot aici sunt prevăzute responsabilitățile autorităților de urmărire penală și celor judecătorești pentru atentarea la drepturile și libertățile constituționale ale omului. Avem Codul civil, Codul familiei, Codul muncii, Codul cu privire la contravențiile administrative, un șir de alte acte naționale care conțin garanții importante ale drepturilor și libertăților omului. Avem, în cele din urmă, mecanisme de apărare a drepturilor și libertăților omului formate în baza legislației naționale. Unul dintre acestea este sistemul judiciar. Avem un Centru pentru Drepturile Omului, instituție națională independentă pentru apărarea și promovarea drepturilor omului. Parlamentul a proclamat, încă în 1990, aderarea Republicii Moldova la Declarația Universală a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948 și ratificarea Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice și Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, suntem parte, din 1997, la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950, la un șir de acte internaționale care reglementează standardele de bază ale drepturilor omului în anumite domenii. Cu toate acestea...

este un stat democratic și modern

introducă monitorizarea civilă a locurilor de detenție pentru a elimina fenomenul torturii în locurile de detenție.

- *Apropo, de ce problema torturii nu poate fi rezolvată de atât de mult timp?*

- Din cauza aplicării torturii și a tratamentului inuman și degradant, Moldova a pierdut deja 5 cazuri la CEDO, ceea ce a conferit țării noastre imaginea unui stat care are angajați incapabili de a investiga cazurile penale în limitele legii, fără a aplica metode medievale de acumulare a probelor. Combaterea torturii trebuie să implice eforturile organelor de drept competente, precum și ale societății civile. Un prim pas în acest sens, a fost incriminarea torturii în Codul Penal, art. 305/1, și adoptarea la finele lunii iulie 2007 de către legislativ a unor modificări la legislație prin care s-a instituit mecanismul național de prevenire a torturii în conformitate cu prevederile Protocolului Opțional al Convenției ONU împotriva torturii, acest mecanism având atribuții de inspectare a locurilor de detenție, inclusiv a spitalelor psihiatrice.

Cum se redactează/cenzurează o lege ...

- *Cum se explică faptul că mai multe organizații de apărare a drepturilor omului și-au exprimat, la acea dată, dezacordul cu varianta propusă a mecanismului național de prevenire a torturii?*

- Ministerul Justiției, în colaborare cu Misiunea OSCE în Moldova, Amnesty International Moldova, TACIS, Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului, Centrul medical de reabilitare a victimelor torturii „Memoria”, Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului din Moldova, Institutul de Reforme Penale și Societatea Internațională pentru Drepturile Omului - secția din Republica Moldova, precum și avocații parlamentari, în perioada 2006-2007, a elaborat un proiect de lege care conținea aspecte pozitive de implementare a Protocolului Opțional al Convenției ONU împotriva torturii, deși acesta necesita o îmbunătățire esențială în vederea consolidării rolului organului național de inspectare. Însă, în procesul de examinare, Comisia juridică, pentru numiri și imunități a Parlamentului a emis un aviz pe marginea acestuia care conținea un șir de amendamente ce lipseau, practic, de sens proiectul în cauză. Toate prevederile referitoare la crearea organului național de inspectare a locurilor de detenție pentru prevenirea torturii, la implicarea reprezentanților societății civile și la împuternicirile acestora în cadrul acestui mecanism au fost excluse

în întregime. Întrucât respectivul mecanism național de prevenire a torturii urma să fie creat în decursul unui an după intrarea în vigoare a Protocolului pentru Moldova, adică pe 24 iulie 2007 (Protocolul a intrat în vigoare pentru Moldova la 24 iulie 2006), modificările respective au fost introduse în ordinea de zi a ședinței plenare a Parlamentului din 20 iulie 2007, intenționându-se adoptarea lor simultan în două lecturi. Reieșea că adoptarea proiectului în formula Comisiei juridice, pentru numiri și imunități ar fi însemnat, de fapt, ignorarea și compromiterea de către forul legiuitor a angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova în prevenirea torturii. A urmat o reacție energetică din partea organizațiilor de apărare a drepturilor omului și Misiunii OSCE. Comisia pe care o reprezintă, care urma să prezinte raportul de bază în fața Parlamentului, a fost sesizată neîntârziat. Așa cum a fost sesizat și președintele Parlamentului, Marian Lupu, care, după o scurtă consultare pe care am avut-o, a propus amânarea examinării proiectului de lege pentru ședința următoare. În acel răstimp, am reușit să-i convingem pe colegii noștri din Comisia juridică, pentru numiri și imunități să-și retragă amendamentele buclucașe și să adoptăm, în definitiv, proiectul de lege în formula inițială. Nu a fost ușor, pentru că mai apoi, în perioada de la adoptare până la promulgare, proiectul a fost supus procedurii de redactare și perfecționare lingvistică. Aceasta a coincis cu vacanța deputaților. Am rămas surprins când am constatat că tocmai la redactare s-a încercat din nou, ușor, foarte subtil, eliminarea din text a unor formulări

votate de Parlament, schimbarea sensului acestora, astfel dorindu-se, cu orice preț, minimalizarea participării exprese a experților independenți și a reprezentanților societății civile la inspectarea locurilor de detenție.

- *Se întâmplă și așa ceva în Parlamentul nostru?*

- Nu știu dacă s-au mai întâmplat asemenea cazuri. Potrivit Regulamentului, urma să vizez varianta redactată a legii ca președinte al Comisiei sesizate în fond. Eram în concediu, consultantul responsabil m-a anunțat, am venit să semnez, pentru că legea trebuia transmisă la promulgare. Însă, înainte să-mi pun semnătura, am ținut să parcurg tot textul. Am constatat unele abateri de la varianta votată, am dispus confruntarea variantelor de text, așa cum obișnuim să fac la începuturile carierei mele ziaristice în calitate de corector de gazetă, și am restabilit formulele votate.

Lupta împotriva torturii deranjează grupuri și structuri întregi

- *Curios!*

- Am realizat în acel moment cât de mare este interesul pentru neînstituirea unui mecanism eficient și transparent de luptă împotriva torturii! Acesta deranjează grupuri și structuri întregi. Este nevoie de multă voință aici. Mai apoi, este nevoie de o abordare sistemică a lucrurilor: instruirea și pregătirea profesională a ofițerilor de poliție, în special în domeniul drepturilor omului, renunțarea la reminiscentele sovietice de indicatori ai activității poliției, care îi obligă pe polițiști să „investigheze” cazurile cu orice preț. În ceea ce ține de aspectele instituționale ale acestui fenomen, o soluție în acest sens este transferul izolatoarelor de detenție provizorie în subordinea Ministerului Justiției.

- *Cum credeți, de unde vine această frică față de organizațiile neguvernamentale? De ce nu se dorește implicarea lor în soluționarea acestei probleme?*

- Prevenirea torturii este unul din

domeniile prioritare ale ONG-urilor profilate pe domeniul drepturilor omului. Odată cu instituirea mecanismului național de prevenire a torturii, reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale vor avea posibilitatea de a participa în vizitele de inspectare a instituțiilor penitenciare și a spitalelor de psihiatrie. De asemenea, organizațiile obștești sunt cele chemate să semnaleze orice caz de aplicare a torturii și, în acest sens, avem exemple elocvente în care, grație insistențelor unor ONG-uri, organismele internaționale și cele europene au fost informate despre starea reală a lucrurilor privind cazurile de tortură și tratament inuman. Un exemplu în acest sens este și participarea reprezentanților societății civile în Grupul de lucru care a elaborat Raportul național al RM privind implementarea prevederilor Convenției împotriva torturii, care a fost prezentat Comitetului ONU împotriva torturii în august 2007.

ONG-urile sunt chemate să completeze golurile neacoperite de stat, or, în statul nostru asemenea goluri sunt mai mult decât suficiente. Rolul ONG-urilor în promovarea și apărarea drepturilor omului este unul mai mult decât decisiv. În cadrul audierilor publice privind implementarea PNADO, organizate de Comisia pentru Drepturile Omului în anul 2006 și 2007, au fost invitate multe din organizațiile nonguvernamentale din domeniu și prezența acestora a contat mult în identificarea problemelor care stau la baza nerealizării unor importante prevederi ale PNADO. Dialogul cu ONG-urile este condiția sine qua non pentru orice proiect de act normativ ce vizează domeniul drepturilor omului. Iată de ce Comisia pentru drepturile omului este deschisă spre un parteneriat în acest sens.

R. Moldova are restanțe la respectarea obligațiilor internaționale în domeniul drepturilor omului

- *În 2003, Parlamentul a adoptat Planul Național de acțiuni în domeniul*

drepturilor omului (PNADO) a cărui executare este pusă în seama Guvernului și a autorităților locale, iar Comisia pentru drepturile omului monitorizează realizarea PNADO. Cum evoluează realizarea PNADO?

- La finele anului 2005, Guvernul a prezentat primul raport privind implementarea PNADO, iar, începând cu 2006 și până în prezent, Comisia parlamentară pentru drepturile omului, în colaborare cu proiectul PNUD „Susținere în implementarea PNADO”, a organizat 8 audieri publice privind realizarea prevederilor PNADO. Audierile publice au întrunit reprezentanți ai Guvernului, administrației publice locale și ai societății civile. Pentru prima oară, reprezentanții ONG-urilor nu au fost prezenți la aceste ședințe pe post de observatori sau interlocutori sporadici, ci au participat activ la lucrările ședințelor, având oportunitatea de a pune întrebări și a propune soluții. În cadrul acestor ședințe publice, reprezentanții ministerelor și ai autorităților publice centrale, responsabile de executarea PNADO, au prezentat rapoarte oficiale privind realizarea prevederilor, iar experții independenți au prezentat studii de evaluare (bazate pe raportul Guvernului privind realizarea PNADO, informația prezentată de societatea civilă și chestionarea cetățenilor-beneficiari și a reprezentanților mass-media) ce conțin rezultatele privind modul în care Guvernul s-a conformat, în perioada 2004-2007, prevederilor PNADO.

Ședințele deschise, organizate de Comisie, au avut un impact sesizabil și au impulsionat executarea multor prevederi importante ale acestui Plan. Spre exemplu, una din audierile recente privind realizarea obligațiilor internaționale ale Republicii Moldova în materie de drepturi ale omului a constatat un șir de restanțe ale statului nostru la capitulul ratificare a documentelor internaționale, ajustarea legislației la normele europene și ale ONU. Potrivit studiului de evaluare, Republica Moldova înregistrează întârzieri sistematice în prezentarea rapoartelor către ONU și organismele europene din diverse motive, atât de ordin intern, cât și extern, ceea ce afectează imaginea țării pe plan internațional. Drept rezultat al audierilor publice din iulie 2007, Comisia Națională pentru elaborarea rapoartelor periodice privind implementarea convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte s-a întrunit într-o ședință de lucru în august curent, în care au fost discutate toate aceste aspecte, au fost redistribuite responsabilitățile ministerelor, stabilite termenele – a început, de fapt, executarea propriu-zisă a acțiunilor PNADO și este îmbucurător acest lucru.

Audierile în cauză au sensibilizat clasa politică și opinia publică din Republica Moldova asupra necesității introducerii unui comportament în spiritul drepturilor omului și vor impulsiona procesul de reformă în acest domeniu în strictă conformitate cu prevederile PNADO și ale Planului de Acțiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova.

- *Vă mulțumesc.*

Interviu realizat de SERGIU PRAPORȘCIC

(2) Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante.

(3) Pedepsa cu moartea este abolită. Nimeni nu poate fi condamnat la o asemenea pedeapsă și nici executat decât numai pentru acte săvârșite în timp de război sau de pericol iminent de război și numai în condițiile legii.

Articolul 24, Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, Constituția R. Moldova

DEȘI AU OBȚINUT O RECOLTĂ BOGATĂ

Viticulorii n-au cui vinde strugurii

După ce au efectuat investiții considerabile în plantațiile de viță-de-vie, agricultorii se află în imposibilitatea de a comercializa strugurii

În condițiile climaterice nefaste din anul curent, producătorii au obținut o roadă bună de struguri, dar prețurile oferite de agenții economici și lipsa unei piețe favorabile de desfacere constituie impedimente în calea comercializării producției de struguri. Atât autoritățile centrale, cât și reprezentanții Agenției vinicole „Moldova-Vin” afirmă înaintea demarării campaniei de recoltare că anul acesta vor fi recoltate cu 100 mii tone de struguri mai mult decât în anul precedent. De asemenea, experții Agenției „Moldova-Vin” estimau că prețurile la soiurile tehnice albe din recolta anului curent vor ajunge până la 3,6 lei pentru un kilogram, iar la soiurile tehnice roșii - până la 4,5 lei pentru un kilogram. Tot atunci ei s-au declarat siguri de faptul că producătorii vor reuși să încheie contracte cu agenții economici locali și din țările vecine în vederea comercializării strugurilor. Potrivit președintelui Uniunii exportatorilor de vinuri moldovenești, Gheorghe Cozub, prețurile recomandate sunt convenabile atât viticultorilor, cât și vinificatorilor.

Estimările și recomandările autorităților însă nu s-au adeverit. Fabricile de vin și agenții economici care au achiziționat struguri au stabilit un preț de doar 2,6 lei pentru un kilogram de struguri de soi tehnic. În unele raioane, cum ar fi Nisporeni, fabricile de vinuri au achiziționat struguri la un preț și mai mic: 2,0 - 2,2 lei pentru un kg. Astfel, deși recolta de struguri a fost bună, mai ales în comparație cu anul trecut, țărani au ajuns în indisponibilitatea de a comercializa producția de struguri la un preț rentabil sau, în unele cazuri, în general, nu au avut cui să o vândă.

Pierderile suportate de producători

anul acesta, potrivit unor calcule ale experților, s-ar cifra la 5 mii de lei la hectar.

„Sunt în pragul falimentului”

Un viticultor din raionul Strășeni (care a solicitat să nu-i dăm numele) ne-a spus că a cheltuit 50 mii lei pentru efectuarea lucrărilor agricole pe o plantație de viță-de-vie cu o suprafață de șase hectare, aceste costuri incluzând și salarizarea muncitorilor. Ca să vândă recolta, viticultorul a anunțat în mod public că vinde struguri. Necazul cel mare a venit pe capul omului atunci când a constatat că doar persoane fizice și-au anunțat dorința de a procura struguri, în cantități de 50 - 100 de kg. Doar o singură companie care are instalații frigorifice de păstrare a strugurilor l-a anunțat că ar putea să-i achiziționeze strugurii, dar la un preț derizoriu, fără a achita contul mării la livrare, ci „pe parcursul anului”. „Am ajuns în pragul falimentului. Și în situația mea sunt, cred, zece de mii de agricultori. Statul nu a făcut nimic ca să rezolve

problema comercializării strugurilor. Nu a elaborat nici un program național care ar face rentabilă această activitate economică. Autoritățile au știut doar să încurajeze oamenii să investească bani în plantațiile de viță-de-vie, fără să se gândească ce vor face producătorii cu marfa lor”, ne-a spus viticultorul din Strășeni. „Fabricile de vin sau alte companii pe care le-am contactat nu achiziționează, deocamdată, struguri. Deci, pe piața internă nu are cine să cumpere struguri. Dar nici pe piața externă nu putem comercializa strugurii, deoarece pentru producătorii mici este închis accesul spre piețele Rusiei și Ucrainei. Nu am găsit niciun anunț că cineva ar dori să procure struguri. Nici Ucraina și nici Rusia nu importă struguri din Moldova. Cel mai trist e că nu am văzut niciun anunț că cineva ar intenționa să achiziționeze struguri”, a afirmat fermierul din Strășeni.

200 de milioane de lei - restanța din 2006

Reprezentanții Agenției „Moldova-Vin” explică dificultățile pe care le au

(2) Statul trebuie să asigure:

- a) reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii;
- b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;
- c) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară; exploatarea rațională a pământului și a celorlalte resurse naturale, în concordanță cu interesele naționale.

Economia. Capitolul III. Îndatoririle Fundamentale, Constituția Republicii Moldova

țărani la comercializarea strugurilor pe piața internă prin faptul că întreprinderile vinicole nu au bani pentru a cumpăra struguri. Ba mai mult, ele nu au bani pentru a plăti datoriile pe care le au față de producători încă de la achiziționarea strugurilor din anul trecut. Aceste datorii se cifrează la tocmai 200 de milioane lei.

Pe fondalul acestei situații dificile, a mai apărut și scandalul cu autoritățile ucrainene, care s-au declarat alarmate de calitatea strugurilor importați din Republica Moldova. Autoritățile ucrainene susțin că exportatorii de struguri moldoveni, dorind să economisească banii, nu i-au investit în procurarea instalațiilor frigorifice pentru păstrarea și transportarea strugurilor, ci au folosit niște substanțe chimice, care încetinesc alterarea producției. Guvernatorul regiunii Odesa, Ivan Platcov, a afirmat că deja o cantitate importantă de struguri tratați cu substanțe chimice a pătruns pe piața ucraineană. „Noi nu am reușit să reacționăm imediat pentru a preveni această situație și, cu părere de rău, o mare parte din strugurii proveniți din Republica Moldova a fost deja cumpărată de fabricile producătoare de vin și coniac din Ucraina”, a declarat Ivan Platcov.

Autoritățile moldovene nu au răspuns, deocamdată, nici într-un fel acuzațiilor venite din partea guvernatorului regiunii Odesa.

OPINIA SPECIALISTULUI

Producătorii de struguri trebuie să participe la stabilirea prețurilor

Expertul în domeniul economiei al Institutului de Dezvoltare și Inițiative Sociale „IDIS Viitorul”, Viorel Chivriga

Situația dificilă din domeniul viticol a început acum doi ani, odată cu sistarea exportului de băuturi alcoolice de către Federația Rusă. Prețurile de comercializare a strugurilor sunt foarte mici. Chiar dacă pentru anul curent strugurii au fost comercializați la prețuri puțin mai mari decât anul trecut, acestea oricum nu sunt avantajoase pentru producători.

Întreprinderile vinicole sunt într-o criză profundă

Agenția vinicolă „Moldova-Vin” a recomandat niște prețuri, însă fabricile de vin nu au respectat aceste recomandări, ci au stabilit propriile prețuri. Este adevărat că aceste prețuri sunt foarte mici pentru producători, dar și întreprinderile vinicole se confruntă cu probleme mari, legate de faptul că nu pot exporta în Rusia, astfel fiind blocat și capitalul lor circulant, din această cauză majoritatea întreprinderilor are datorii față de băncile comerciale. Puține sunt întreprinderile care au reușit să se orienteze spre alte piețe de desfacere.

40 la sută din plantații nu sunt rentabile

Și până acum au existat aceste probleme. Ceea ce mi se pare cel mai grav este însă faptul că producătorii agricoli încă nu și-au primit banii pentru producția livrată încă anul trecut. Asta a afectat activitatea lor și, ca rezultat, ei vor pierde interesul de a mai cultiva viță-de-vie. Statul întreprinde anumite acțiuni, încercând să soluționeze problemele din acest domeniu, mai ales dacă e să judecăm după ponderea susținerii financiare acordată domeniului viticol din totalul mijloacelor financiare alocate de Guvern pentru dezvoltarea sectorului agricol și diminuarea efectelor calamităților naturale din acest an. Dar această problemă trebuie abordată din altă perspectivă. Problema de bază este degradarea plantațiilor de viță-de-vie, 40 la sută dintre acestea nu mai sunt rentabile și trebuie reînnoite. Aceasta însă necesită investiții financiare mari, iar efectele vor fi simțite de producătorii viticoli după o perioadă lungă de timp. De asemenea, strategiile elaborate de „Moldova-Vin” sunt pe termen mediu sau lung. Acțiuni practice de efecte pe termen scurt sunt, practic, imposibil de întreprins. Este adevărat că stimularea de către stat a exportului, deschiderea unor noi piețe de desfacere și excluderea barierelor administrative în calea exporturilor de struguri și vin ar urgenta procesul de reabilitare a sectorului viticol și ar veni în ajutorul producătorilor de struguri.

Statul ar trebui să analizeze și evoluția pieței externe, care este una foarte dinamică pentru domeniul viticol în ultimul timp, deoarece acum intră pe piață întreprinderi puternice cu o calitate foarte bună a produselor vinicole și viticole.

Prețurile la struguri trebuie negociate de viticultori și vinificatori

În acest context, politicile Uniunii Europene sunt axate, în special, pe diminuarea suprafețelor de viță-de-vie. Cel mai important acum este schimbarea mentalității viticultorilor. Nu mai poate fi tolerată situația în care întreprinderile agricole vin prin sate și colectează strugurii la prețuri convenabile lor. Producătorii de struguri trebuie să dicteze prețurile pe piață, deoarece Agenția „Moldova-Vin” poate obliga întreprinderile vinicole să achiziționeze strugurii la prețurile stabilite de experții acesteia. Întreprinderile achiziționează struguri la niște prețuri care sunt favorabile doar lor. Viticultorii trebuie să negocieze cu întreprinderile agricole în vederea stabilirii unui preț reciproc convenabil și să înțeleagă că ei au dreptul să participe la stabilirea prețurilor.

Au dreptul polițiștii să debranșeze consumatorii de la conducta de gaze naturale?

În ultima perioadă, tot mai multă lume se plânge de modul în care acționează angajații de la „Chișinău-Gaz” și cei de la SA „Termocom”, atunci când organizează raiduri de debranșare a consumatorilor. Aceștia, fără a avea mandat judecătoresc sau acceptul proprietarilor, dau buzna în casele oamenilor, uneori însoțiți de poliție, și îi deconectează de la rețelele de alimentare. Deoarece nu-și cunoaște drepturile, majoritatea populației, în cea mai mare parte, se conformează situației, fără să se adreseze la organele competente care să le apere interesele.

Vom relata în continuare un caz care a avut loc recent în sectorul Ciocana, pe strada Voluntarilor.

Dimineața, în jurul orei 8.00, locuitorii unui apartament din această zonă au fost somați de un grup de persoane, printre care și un polițist, să deschidă ușa și să le permită accesul în apartament, pentru a verifica contorul de gaze naturale. Totodată, aceștia i-au anunțat că, din cauza faptului că proprietarii locuinței aveau datorii neachitate față de SA „Chișinău-Gaz”, ei vor fi deconectați de la rețeaua de alimentare. Întrebați cu ce drept intră în locuință, „oaspeții” au prezentat o dispoziție de deconectare semnată de reprezentanții SA „Chișinău-Gaz”.

Solicitat de „Dreptul Meu”, directorul Societății „Chișinău-Gaz”, Alexei Prohorciuc, a afirmat că acțiunile reprezentanților „Chișinău-Gaz” sunt absolut legale. „Angajații noștri nu intră în casele oamenilor, ci în locurile unde sunt instalate utilajele pentru utilizarea gazelor, adică în bucătăria (sic!). Faptul că venim însoțiți de polițiști este o acțiune care se încadrează în limitele legalității, deoarece SA „Chișinău-Gaz” are semnat un contract cu Ministerul Afacerilor Interne. Acest contract permite poliției să-i protejeze pe angajații SA „Chișinău-Gaz” de eventuale incidente, provocate de unii beneficiari agresivi, care opun rezistență”, a spus Alexei Prohorciuc.

Întrebat în ce măsură este respectat principiul inviolabilității domiciliului, protejat de Constituția Republicii Moldova, Alexei Prohorciuc a specificat că fiecare beneficiar trebuie să achite la timp taxa pentru consumul de gaze, „fapt stipulat în contract”, implicit, să permită accesul în locuințe reprezentanților „Chișinău-Gaz”.

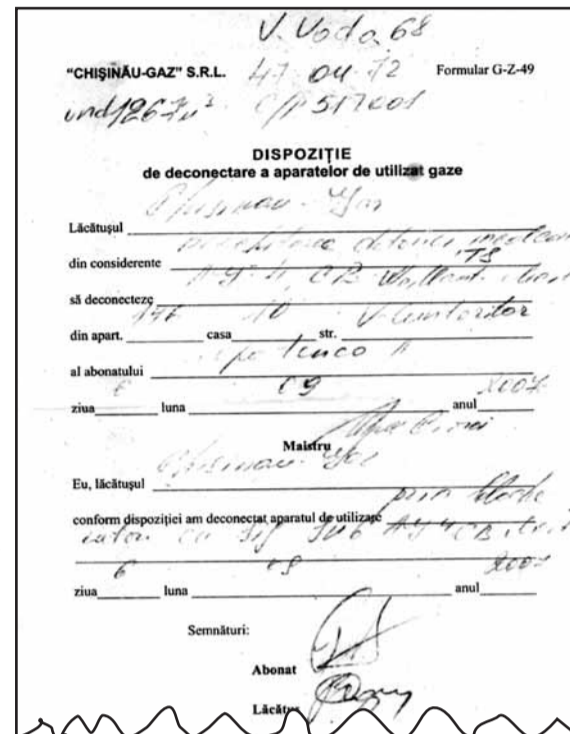
Întrebat ce se întâmplă în cazul în care clienții refuză să permită accesul angajaților în locuință, Alexei Prohorciuc s-a ferit să comenteze, menționând că „există diferite cazuri și nu pot să le țin minte”.

Vitalie NAGACEVSCHI, președintele organizației „Juristii pentru Drepturile Omului”

Doar proprietarul sau instanța de judecată poate permite accesul în locuință

Solicitat să comenteze comportamentul reprezentanților „Chișinău-Gaz”, președintele organizației „Juristii pentru Drepturile Omului”, avocatul Vitalie Nagacevschi, a menționat că SA „Chișinău-Gaz” urmărește astfel să-i intimideze pe beneficiari, subliniind că nimeni nu are dreptul să intre în casa vreunei persoane, decât cu acordul acesteia. Excepție reprezintă cazurile în care există o hotărâre judecătorească sau o ordonanță a organului de urmărire penală, acestea din urmă pot fi eliberate doar în cazul în care s-a comis o infracțiune sau poliția a descoperit un flagrant. „Angajații SA „Chișinău-Gaz” sunt asistați de către polițiști cu scopul de a fi protejați. Acest lucru însă, nu înseamnă că polițiștii trebuie să asigure accesul angajaților „Chișinău-Gaz” în casele oamenilor. Accesul în apartament poate fi permis fie de către proprietar, fie de către instanța de judecată, iar relația contractuală dintre „Chișinău-Gaz” și Ministerul Afacerilor Interne este irelevantă în acest sens.

Vitalie Nagacevschi a mai menționat că dacă un polițist intră cu forța în apartamentul unei persoane, acesta riscă să i se intenteze un dosar penal. „Inviolabilitatea locuinței este un principiu constituțional și nici o lege nu poate să contravină acestei legi. Cu toate acestea, încălcarea acestui principiu de către angajații instituțiilor publice reprezintă cazuri singulare și un fenomen de masă”, a spus Vitalie Nagacevschi. Avocatul a mai subliniat faptul că fiecare persoană prejudiciată este în drept să se adreseze în instanța de judecată, pentru a preveni transformarea acestor cazuri într-un fenomen general.

NICOLAE FEDERIUC, TATIANA CORCEBAȘ

SCRISOAREA CITITORULUI

„Noi nu folosim liftul, dar suntem obligați să achităm taxa de utilizare”

„Locuiesc de mulți ani la etajul doi dintr-un bloc locativ din Chișinău. Liftul nu a funcționat niciodată la acest etaj. Astfel, nu am fost nevoiți niciodată să achităm factura pentru utilizarea ascensorului. Recent însă, compania „Union Fenosa” a început să includă în factura pentru consumul de energie electrică și taxa pentru utilizarea liftului.

Eu și soția mea suntem pensionari și avem venituri lunare foarte mici. Nu înțeleg de ce trebuie să achităm taxa pentru ceea ce nu consumăm. M-am adresat la administrația „Union Fenosa”, iar aceștia mi-au spus că este o Hotărâre de Guvern pe care ei doar o execută”.

Alexei BORDENIUC, Chișinău

Orice consumator are dreptul la:

a) protecția drepturilor sale de către stat;

b) protecție împotriva riscului de a achiziționa un produs, un serviciu care ar putea să-i afecteze viața, sănătatea, ereditatea sau securitatea ori să-i prejudicieze drepturile și interesele legitime;

h) sesizarea asociațiilor pentru protecția consumatorilor și autorităților publice asupra încălcării drepturilor și intereselor sale legitime, în calitate de consumator, și la înaintarea de propuneri referitoare la îmbunătățirea calității produselor, serviciilor.

Art 5. „Drepturile fundamentale ale consumatorilor”, din Legea cu privire la Protecția Consumatorilor

RĂSPUNSUL REDACȚIEI

ÎCS „RE Chișinău” încalcă legea privind drepturile consumatorului

La începutul lunii martie a intrat în vigoare Hotărârea Guvernului nr. 468, din 12.05. 2006, cu privire la aprobarea modificărilor ce se operează în Hotărârea Guvernului nr.191, din 19.02.02, despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, care prevede includerea în facturile lunare, emise de către furnizori, consumatorilor casnici pentru energia electrică consumată la iluminarea spațiilor de uz comun și al ascensoarelor.

În anexa nr.9 a acestei Hotărâri este stabilit modul de deconectare al ascensorului de la etajul stației a doua din blocul locativ/cămin care prevede construirea unui zid de piatră care să blocheze intrarea în lift și demontarea utilajului care să permită accesul în lift. Totodată, Agenția Națională pentru Supraveghere Tehnică a interzis zidirea intrării în lift, din cauză că acesta ar împiedica eliberarea persoanelor în

cazul în care cabina ascensorului s-ar bloca între etajele unu și doi.

Responsabilul companiei „Union Fenosa”, pentru relațiile cu publicul, Vasile Gribincea, ne-a spus că introducerea taxei pentru utilizarea liftului a fost necesară din cauza situației create. „Datoriile unor blocuri locative pentru utilizarea liftului erau enorme. Din această cauză, am fost nevoiți să introducem plata pentru ascensor, tuturor locatarilor. Această acțiune a fost discutată împreună cu specialiștii din Guvern. Plângerile și criticele nu trebuie adresate IDS „RE Chișinău” SA, noi suntem doar executorii legii. Hotărârea Guvernului nr.191 va fi modificată în curând și cred că toate neajunsurile vor fi eliminate”, a adăugat Vasile Gribincea.

La rândul său, directorul adjunct al întreprinderii „Lift Service”, Alexandru Radu, ne-a spus că ÎCS „RE Chișinău” încalcă legea privind drepturile consumatorului. „Nu este corect ceea ce li se întâmplă locatarilor etajelor doi, care sunt obligați să achite taxa pentru liftul care nu funcționează. „Lift Service” deconectează butonul liftului la cererea locatarilor, dar nu putem să zidim intrarea, fiindcă am pune în pericol viața celor care utilizează ascensorul. Cred că pentru a putea percepe taxe persoanelor care locuiesc la etajul doi, ÎCS „RE Chișinău” trebuie să încheie contracte individuale cu fiecare proprietar de apartament”, a adăugat Alexandru Radu.

Directorul Centrului pentru Protecția Consumatorului, Denis Staruș,

Denis STARUȘ, directorul Centrului pentru Protecția Consumatorului

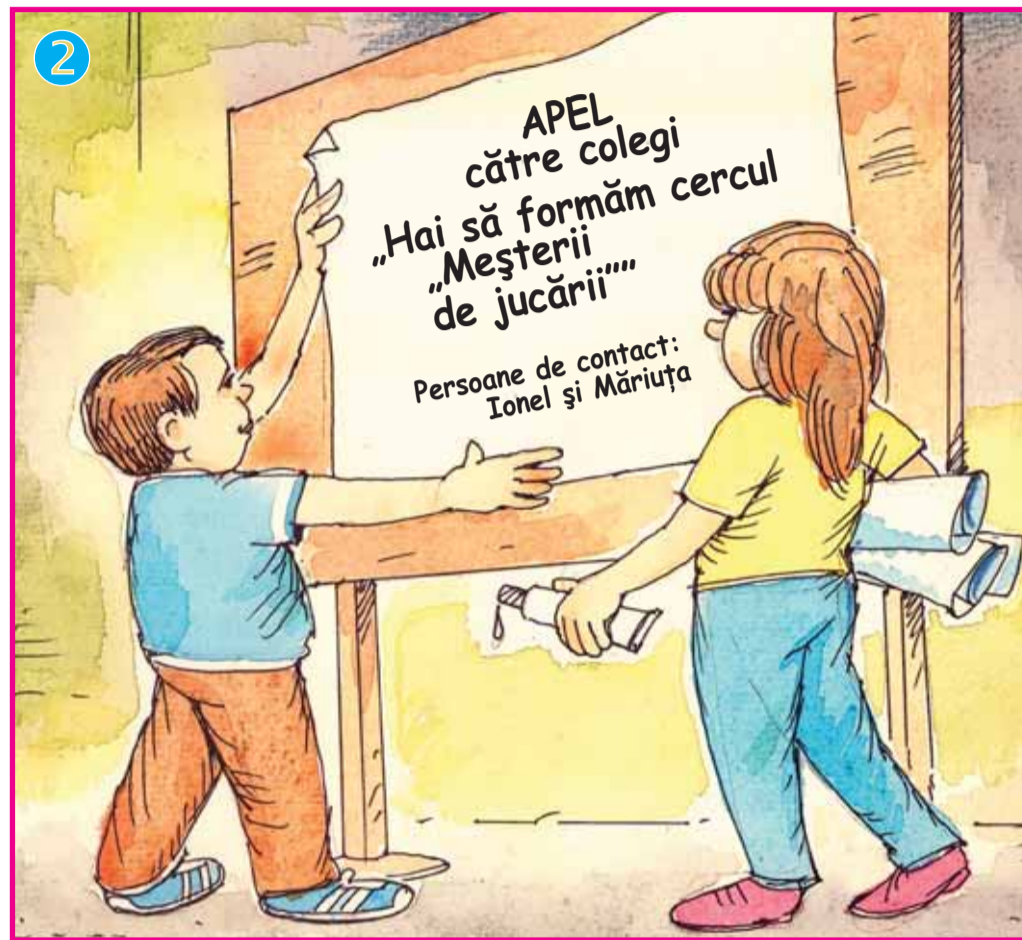
ne-a spus că, la eliberarea certificatelor de către I.M.S. „Lift Service” privind confirmarea deconectării stației nr.2 a ascensoarelor instalate în blocurile locative, nu se ține cont integral de condițiile prevăzute în anexa nr. 9. Din acest motiv, furnizorul de energie electrică nu le ia în considerație la facturare. „Știu că există deja un proiect de modificare a Hotărârii de Guvern și cred că situația se va schimba. Totuși, cred că pentru lift trebuie să plătească toți cei care îl utilizează. Taxa pentru utilizarea liftului trebuie să fie stabilită în funcție de etajul la care locuiesc cetățenii, fiindcă pentru a ajunge la etajul doi se consumă o anumită cantitate de energie, iar pentru a ajunge la etajul 10 – o altă cantitate de energie”, a adăugat Denis Staruș.

ALEXEI LUNGU

Statele părți vor recunoaște drepturile copilului la libertate de asociere și la libertatea de reuniune pasnică.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate fi obiect decît al acelor limitări care sînt prevăzute de lege și care sînt necesare într-o societate democratică, în interesul securității naționale, al siguranței publice sau al ordinii publice, sau pentru a proteja sănătatea sau moralitatea publică, sau drepturile și libertățile altora.

Articolul 15 - 1, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului

Pictor MARGARETA CHIȚCĂȚII